Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul central (judecător Steliana Lazari)

Dosarul nr. 2a-926/2025 (PIGD: 2-24071576-03-2a-09072025)

CURTEA DE APEL NORD

Colegiul civil și de contencios administrativ

D E C I Z I E

6 noiembrie 2025 municipiul Bălţi

Instanța compusă din:

Radu Holban, *președintele completului*

Svetlana Ghercavii

Mariana Sajin, *judecători*,

Roxana Iacubovscaia, *grefieră*,-

examinând în ședință de judecată publică cererea de apel declarată de Beșliu Vasile, reprezentat de avocata Stici Aliona, împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul central) din 7 aprilie 2025, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Beșliu Vasile în contradictoriu cu instituția Penitenciarul nr. 18 Brănești, cu privire la anularea ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, de imputare a prejudiciului cauzat de deținutul Beșliu Vasile Gheorghe, în cuantum de 3163,62 lei,-

C O N S T A T Ă :

I.Cerințele reclamantului:

1. La 1 aprilie 2024, reclamantul/condamnatul Beșliu Vasile a depus în Judecătoria Orhei (sediul central) cerere de chemare în judecată, solicitând la anularea ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, privind imputarea prejudiciului cauzat de deținutul Beșliu Vasile *****, în cuantum de 3163,62 lei, emis de directorul-adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, comisar-șef de justiție, Florea Ion (fila dosarului 3-4).

2. Prin Încheierea Curții de Apel Nord nr. 2cc-10/2024 din 17 septembrie 2024, s-a constatat competența instanței de drept comun la judecarea cauzei date (fila dosarului 21-24).

3. La 26 decembrie 2024, avocata Stici Aliona, desemnată în calitate de reprezent al reclamantului din oficiu, a depus o cerere de concretizare a cererii de chemare în judecată (fila dosarului 66-67).

În motivarea cererii de concretizare, partea reclamantă a indicat că, reclamantul Beșliu Vasile a depus cerere împotriva Penitenciarului nr. 18 Brănești, solicitând anularea Ordinului nr. 50 din 19.03.2024, cu privire la imputarea prejudiciului cauzat.

Prin acest ordin s-a dispus ca reclamantul să achite suma de 3162,62 lei, în legătură cu deteriorarea bunurilor.

Reclamantul nu recunoaște prejudiciul cauzat. În ordinul emis nu sunt indicate ce bunuri au fost distruse, nu s-a luat nici o explicație de la reclamant.

Reclamantul în calitatea sa de deținut nu cade sub incidența normelor legale de la art. 1998, 2025 Cod civil. El a explicat verbal că a scos patul pentru efectuarea reparației. Iar din pozele anexate se vede clar că patul nu a fost deteriorat, ci a fost dezasamblat și poziționat la peretele unei clădiri. Nu este clar cum a fost stabilit prejudiciul, nefiind anexată vreo dovadă despre valoarea patului, ori acesta nu era în stare nouă. Mai mult ca atât, prejudiciul este pus în mod aleatoriu, pentru că lipsește prețul inițial achitat pentru pat, nu s-a luat în considerație uzura bunului dat.

Potrivit art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.*

II. Poziția părților la examinarea cauzei în prima instanță:

4. În ședință de judecată, reprezentantul reclamantului, avocata Aliona Stici, a pledat pentru admiterea acțiunii, conform motivelor indicate în cererea de concretizare.

5. Reprezentantul pârâtului Cartavîh Dumitru, în bază de procură nr. 4882/11.11.2024 (fila dosarului 73), prin cerere a solicitat examinarea cauzei în lipsă (fila dosarului 65), prezentând totodată o referință în care a indicat că, în baza unui comunicat informativ, întocmit de către ofițerul principal Stanislav Vîzdoagă, s-a stabilit că reclamantul în mod intenționat a deteriorat un pat cu două nivele. Din explicațiile făcute de reclamant, acesta a scos patul pentru a face reparații. Însă acest lucru nu justifică distrugerea bunului public. Cazul oficial a fost documentat la 03 ianuarie 2024, fiind făcute și două poze. Instituția penitenciară, a respectat toate etapele prevăzute de legislație în vederea recuperării prejudiciului, care conform datelor contabile a fost evaluat la suma de 3163,62 lei. Reclamantul a fost somat în termen de 30 zile să achite prejudiciul, însă acesta nu a dat curs solicitării. Ordinul de imputare a prejudiciului din 19 martie 2024, a fost emis în baza Instrucțiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat de deținuți, aprobată prin Ordinul nr. 125 din 05.03.2024. Reclamantul nu a prezentat probe care să justifice anularea ordinului de imputare a prejudiciului. Solicită respingerea acțiunii înaintate de reclamant (fila dosarului 36-37).

III. Soluția primei instanțe:

5. Prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul central) din 7 aprilie 2025, cererea de chemare în judecată înaintată de Beșliu Vasile a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (fila dosarului 92; 96-97).

IV. Solicitarea apelantului:

6. La 15 aprilie 2025 reclamantul Beșliu Vasile, reprezentat de avocata Stici Aliona, a declarat apel prealabil împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul central) din 7 aprilie 2025 (fila dosarului 95), iar la 15 iulie 2025 a depus apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept, în conformitate cu cerințele prevăzute de art. 364-365 Cod de procedură civilă, solicitând admiterea apelului, casarea

integrală a hotărârii primei instanțe și adoptarea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă în sensul formulat (fila dosarului 101-107).

V. Argumentele apelantului:

7. Prin Hotărârea Judecătoriei Orhei din 07.04.2025 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de condamnatul Beşliu Vasile către instituţia Penitenciarul nr. 18 Brăneşti, cu privire la anularea ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, privind imputarea prejudiciului cauzat în cuantum de 3163,62 lei.

Cu această hotărâre apelantul nu este de acord şi o consideră ilegală şi neîntemeiată.

Instanţa de fond a reţinut că *partea pârâtă a probat existenţa prejudiciului, prin actele preparatorii întocmite pe caz, care au constituit temei la emiterea Ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, de imputare a prejudiciului deţinutului Besliu Vasile.*

Totodată instanţa menţionează că este stabilit cert ca însuşi reclamantul a recunoscut în cadrul explicaţiilor verbale făcute, ca a dezasamblat patul şi l-a scos afară pentru reparaţie. Deci patul era deteriorat…"

Însă din pozele anexate la dosar se vede clar că acesta (patul) era „dezasamblat" şi nu "deteriorat". Or, potrivit Instrucţiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deţinuţilor a locul de detenţie sau la locul de muncă, aprobat prin Ordinul nr. 125 din 05.03.2024 al directorului comisar-şef de justiţie dl. Anatolie Falca, este prevăzută procedura de recuperare a prejudiciului cauzat din vina deţinuţilor, pe când în cauza dată apelantul nu a cauzat nici un prejudiciu, iar patul nu a tost deteriorat (a deteriora - a uza, a strica), iar dezasamblarea acestuia nu constituie deteriorarea lui (a dezasambla - a desface un asamblaj de pieşe).

Mai mult ca atat, potrivit Instrucţiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deţinuţilor a locul de detenţie sau la locul de muncă, aprobat prin Ordinul nr. 125 din 05.03.2024 al directorului comisar-şef de justiţie dl. Anatolie Falca, la pct. 18, se cere ca să fie anexat actul de evaluare a pagubelor dar şi alte documente aferente care au servit drept temei pentru determinarea cuantumului pagubelor cauzale, de exemplu: factura, raport de expertiză şi altele..., ceea ce lipseşte pe cazul dat.

Aprecierea a fost efectuată prin actul de evaluare a pagubelor din 25.01.2024 de intimat în mod absolut subiectiv şi unilateral, cu implicarea reprezentanţilor penitenciarului, care sunt persoane cointeresate direct, având o poziţie parţială şi nu independentă.

Totodată, apelantul atrage atenţia că, nu este clar de când este procurat acest bun, care este gradul de uzură şi costul lui final, or din ceea ce s-a anexat de intimat derivă faptul că intimatul solicită exact costul unul pat nou, iar în urma uzurii acestui bun, valoarea lui s-a redus.

Prin urmare, consideră apelantul că prejudiciul impus de intimat este unul neîntemeiat, iar la emiterea Ordinului nr. 50 din 19.03.2024 nu s-a ţinut cont de cele expuse anterior.

Intimatul nici în şedinţa de judecată nu a fost prezent pentru a argumenta şi a susţine temeinicia acestui Ordin.

Consideră apelantul că probele anexate de intimat sunt insuficiente pentru a dovedi vinovăţia sa în cauzarea unui prejudiciu.

Însă potrivit art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, *Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.*

VI. Poziția participanților în ședința instanței de apel:

8. Apelantul Beșliu Vasile (prin videoconferință) și reprezentantul său, avocata Gîrbu Mariana (desemnată din oficiu), în ședința instanței de apel au susținut apelul și au pledat pentru admiterea acestuia, reiterând temeiurile de fapt și de drept expuse în cererea de apel.

9. În cadrul instanței de apel, reprezentantul intimatului, Rotari Elvira, în baza procurii nr. 2/1210 din 22 aprilie 2025 (fila dosarului 115), la 8 octombrie 2025 a depus o cerere de examinare a cauzei în lipsa reprezentantului intimatului, solicitând totodată respingerea apelului declarat și menținerea hotărârii primei instanțe (fila dosarului 116).

VII. Aprecierea instanţei de apel:

10. Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces, a materialelor din dosar și a normelor legale aplicabile speței, completul Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord consideră că apelul declarat de Beșliu Vasile, reprezentat de avocata Stici Aliona, este întemeiat și pasibil de admitere, cu casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea uni noi hotărâri de admitere a acțiuni, din următoarele motive.

11. În conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod procedură civilă, *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.*

12. Completul Colegiului civil constată că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţat la 7 aprilie 2025 (fila dosarului 92), iar cererea de apel a fost depusă la 15 aprilie 2025 (fila dosarului 95). Prin urmare, instanța reține că apelul a fost declarat cu respectarea termenului legal prevăzut la art. 362 Cod procedură civilă.

13. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, *instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importantă pentru soluţionarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor din apel. Instanţa nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanţe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.*

14. În corespundere cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importantă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor*

participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

15. În baza art. 121 din Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească reține spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.*

16. Potrivit art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

17. Norma cuprinsă la art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că, *la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanța pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acțiunii.*

18. Iar art. 239 Cod de procedură civilă reglementează că, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în ședință de judecată. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importantă la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.*

19. Din conținutul normelor citate *supra*, completul Completul Colegiului civil și de contencios administrativ al Curți de Apel Nord reține că, sarcina instanței de apel derivă din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, și constă în verificarea temeiniciei și legalității hotărârii primei instanțe din

7 aprilie 2025, prin prisma circumstanțelor de fapt și de drept reținute ca fiind constatate, a concluziilor enunțate de către instanța de fond în sensul respingerii pretențiilor din acțiune, precum și prin prisma motivelor invocate în cererea de apel și a obiecțiilor intimatului.

20. De asemenea, potrivit regulilor unui proces echitabil, instanța de apel are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (Hirro Balani c.Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

21. Sursele de Soft Low - Avizul nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, stabilește că o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

22. În aceeași ordine de idei, instanța de apel menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de aşi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare şi dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

23. Verificând în ordine de apel hotărârea primei instanțe prin prisma criteriilor și cerințelor enuțate *supra*, completul de judecată al Curții de Apel Nord constată că, concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei. Totodată, instanța de fond la emiterea hotărârii a interpretat și aplicat eronat normele de drept material, adoptând drept urmare o soluție greșită. În conformitate cu prevederile art. 385 alin. (1), lit. c), art. 386 alin. (1), lit. c), d) și art. 387 lit. a), c) Cod de procedură civilă, aceste încălcări constituie temei de admitere a apelului declarat, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond și

emiterea unei noi hotărâri, privind admiterea acțiunii înaintate de reclamantul Beșliu Vasile.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

24. Conform art. 5 Cod de procedură civilă, *orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.*

25. Potrivit art. 9 alin. (2) lit. f) Cod Civil, *drepturile şi obligaţiile civile apar în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane.*

26. Conform art. 16 alin. (1) lit. g) Cod civil - *Apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin: repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial.*

27. Potrivit prevederilor art. 19 alin. (1), (3), (5) Cod civil, *în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferinţele fizice şi psihice, precum şi diminuarea calităţii vieţii. În cazul vătămării sănătăţii, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacităţi a corpului uman (prejudiciu biologic). Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situaţia în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.*

28. Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) Cod civil, *(1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvârșită cu vinovăție sub forma intenției sau imprudenței. (2) Fapta este săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau a admis, în mod conștient, survenirea acestor urmări.*

29. Conform art. 1998 alin. (1) Cod civil, *cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.*

30. Potrivit art. 2025 alin. (1) Cod civil (Modul de reparare a prejudiciului)

(1) Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărîre judecătorească.

(2) În cazul deteriorării unui bun, despăgubirea va fi egală cu pierderea valorii bunului și nu a costului reparației dacă costul reparației depășește disproporționat pierderea valorii. Această regulă se aplică animalelor doar dacă aceasta este oportună, avînd în vedere scopul pentru care animalul este ținut.

(3) Despăgubirea se stabilește sub forma unei sume globale sau, dacă prejudiciul are caracter continuu, sub forma unei prestații periodice. În cazul în care se stabilește o despăgubire sub forma prestației periodice, debitorul poate fi obligat la constituirea unei garanții.

(4) Persoana vătămată nu este ținută să demonstreze că a cheltuit suma despăgubirii în scopul reparării prejudiciului.

(5) În cazul prejudiciului viitor, despăgubirea, indiferent de forma în care s-a acordat, va putea fi sporită, redusă sau stinsă dacă, după stabilirea ei, prejudiciul s-a mărit, s-a micșorat ori a încetat.

(6) Autorul faptei ilicite datorează de asemenea dobîndă de întîrziere la rata determinată conform art. 942 începînd cu data primirii de către persoana care răspunde de prejudiciu a somației de la partea vătămată. Dobînda de întîrziere se calculează din suma despăgubirii sau, în caz de reparare în natură a prejudiciului, din valoarea acelei reparații.

31. Conform art. 236^1 Cod de executare (Recuperarea pagubelor)

(1) Persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate răspund pentru prejudiciile cauzate din vina lor la locul de detenţie sau la locul de muncă din penitenciar, precum şi pentru cheltuielile aferente suportate de instituţiile penitenciare în legătură cu acordarea asistenţei medicale ca urmare a automutilării sau în caz de simulare conştientă a bolilor, stabilită şi confirmată de instituţiile medico-sanitare publice ale Ministerului Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale.

(2) Prejudiciul cauzat la locul de detenţie se recuperează în baza ordinului de imputare emis de către şeful penitenciarului.

(3) Împotriva ordinului de imputare persoana condamnată poate face contestaţie la judecătoria în circumscripţia căreia este situat penitenciarul în termen de 30 de zile de la data primirii sau de la data cînd a luat cunoştinţă de ordinul respectiv.

(4) Sumele încasate în restituirea pagubelor se virează în bugetul penitenciarului şi se utilizează în scopul recuperării bunului deteriorat şi cheltuielilor suportate.

32. În conformitate cu prevederile pct. 77 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2006, *deținuții care au cauzat pe parcursul detenției un prejudiciu material penitenciarului ori unor persoane fizice sau juridice poartă răspundere materială în modul stabilit de lege.*

33. Prin Ordinul Directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, comisar-șef de justiție, Anatolie Falca, nr. 125 din 05 martie 2024, s-a aprobat Instrucțiunea privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deținuților la locul de detenție sau la locul de muncă (fila dosarului 38-49).

CIRCUMSTANȚELE DE FAPT IMPORTANTE PENTRU SOLUȚIONAREA CAUZEI ȘI APRECIERA ACESTORA PRIN PRISMA NORMELOR DE DREPT APLICABILE SPEȚEI

34. Potrivit materialelor cauzei, reclamantul Beşliu Vasile, are statut de condamnat și în perioada ianuarie – aprilie 2024 executa pedeapsa închisorii în Penitenciarul nr. 18 Brănești.

35. La 19 martie 2024 directorul adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, comisar-șef de justiție, Florea Ion, a emis Ordinul nr. 50 ”*de imputare a prejudiciului cauzat de deținutul Beşliu Vasile Gheorghe*”, prin care s-a dispus:

”*1. A încasa de la deținutul Beşliu Vasile *****, a.n. *****, IDNP *****mijloace bănești în sumă totală de 3 163,63 (trei mii una sută şaizeci şi trei) lei și 62 bani, de pe contul său de peculiu, în legătură cu deteriorarea/distrugerea bunurilor instituției penitenciare, Penitenciarul nr. 18 – Brănești.*

Temei: Actul de evaluare a pagubelor nr. 2 din 25.01.2024.

2. Creanța urmează a fi încasată în termen de 10 zile de la recepționare." (...)

36. Ordinul dat a fost motivat în felul următor:

"*În scopul recuperării prejudiciului cauzat instituției penitenciare, în baza materialelor acumulate cu privire la procedura de constatare a pagubelor cauzate prin distrugerea sau deteriorarea bunurilor, în temeiul art. 236/1 alin. (1) din Codul de executare nr. 443/2004, Ordinului directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 125/2024 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deținuților la locul de detenție sau la locul de muncă și pct. 15 din Regulamentul de organizare și funcționare al Penitenciarului nr. 18 – Brănești*".

37. Întru argumentarea acestui ordin, pârâtul a prezentat la examinarea cauzei următoarele înscrisuri:

38. Comunicatul informativ de constatare a distrugerii sau deteriorării bunurilor din 02.01.2024, subsemnat de ofițerul superior S. Vîzdoagă, prezentat pe numele directorului instituției penitenciare, în care este indicat că, la ziua de 02.01.2024 în jurul orei 15:00, condamnatul Beșliu Vasile, care se deține în blocul A celula 16, intenționat a deteriorat un pat cu două nivele. La întrebările adresate, care a fost motivul deteriorării bunurilor, acesta a explicat verbal că l-a scos din secție pentru a face reparație (fila dosarului 50; 57-58).

39. Actul de evaluare nr. 2 din 25.01.2024 în care se indică a fi constatat faptul că: (...) "la data de 02.01.2024 condamnatul Beșliu Vasile *****, intenționat a deteriorat bunurile din celula nr. 16 a blocului A. În rezultat au fost deteriorate/distruse următoarele obiecte: 1. Pat cu 2 nivele – 1 buc. Prejudiciul material (dauna reală) constituie 3.163,62 lei." (fila dosarului 51)

40. Certificatul (fără dată) privind costul bunurilor distruse sau deteriorate de către deținutul Beșliu Vasile Gheorghe, a.n. *****, subsemnat de Șeful secției financiare, contabil-șef, Serghei Lungu, în care se indică: "1. Pat cu două nivele 1 buc. – 3 163,62 lei." (fila dosarului 52)

41. În motivarea hotărârii din 7 aprilie 2025, prima instanță, a reținut că, ”*partea pârâtă a probat existența prejudiciului, prin actele preparatorii întocmite pe caz, care au constituit temei la emiterea Ordinului nr. 50/19 martie 2024, de imputare a prejudiciului deținutului Beșliu Vasile.*”

42. Totodată, instanța de fond a conchis că, ”*la caz, este stabilit cert, că însuși reclamantul a recunoscut în cadrul explicațiilor verbale făcute, că a dezasamblat patul și l-a scos afară pentru reparație (fila dosarului 57-58). Deci, patul era deteriorat, iar reclamantul a evitat de a prezenta probe, care să confirme intenția sa, în repararea bunului. Respectiv, situația existentă la caz, este că patul deteriorat, atâna de perete. Iar reclamantul, dacă avea intenţia în repararea lui, urma să prezinte o explicație scrisă către administrația penitenciarului, pe cînd la caz, reclamantul a refuzat să facă oricare explicație. Deci vinovăția reclamantului în deteriorarea bunului este dovedită.*”

43. De asemenea, prima instanța a menționat în hotărârea contestată că, ”*temeiul apariției raportului obligațional între părțile în litigiu, constituie delictul. Iar repararea prejudiciului comis prin deteriorare, se face conform temeiurilor generale prevăzute de art. 1998 Cod civil și în condițiile art. 2025 Cod civil - repararea reală a prejudiciului. În contextul relatărilor făcute, Ordinul de imputare a prejudiciului, are valoarea existenței prejudiciului și confirmă vinovăția pârâtului, fapt ce implică răspunderea civilă a acestuia, respectiv nu sunt temeiuri în anularea ordinului administrației penitenciarului.*”

44. Acestea sunt argumentele prin care prima instanță și-a motivat hotărârea din 7 aprilie 2025 privind respingerea acțiunii înaintate de reclamantul Beșliu Vasile.

45. Instanța de apel consideră greșită soluția dată de prima instanță, din următoarele considerente:

46. În primul rând, instanța de apel consideră că actele preparatorii în baza cărora a fost emis Ordinul de imputare a prejudiciului nr. 50 din 19 martie 2024, nu pot constitui probe admisibile, întrucât au fost încheiate defectuos.

47. Astfel, deși în Actul de evaluare a pagubelor nr. 2 din 25.01.2024, se indică că a fost întocmit de comisia în componența: 1. Președinte: Tudor Bălușel; 2. Membru: Vadim Balan; 3. Membru: Sergiu Lungu, în continuare în textul acestuia se indică că: ”*A întocmit prezentul act ofițer principal al SLA comisar de justiție* ***Vitalie Groza****, referitor la faptul că la data de 02.01.2024 condamnatul Beșliu Vasile *****, intenționat a deteriorat bunurile din celula nr. 16 a blocului A. În rezultat au fost deteriorate/distruse următoarele obiecte: 1. Pat cu 2 nivele – 1 buc. Prejudiciul material (dauna reală) constituie 3.163,62 lei.*” (fila dosarului 51).

48. Deci, rezultă că Actul dat a fost întocmit de o persoană neîmputernicită (ofițer principal Vitalie Groza), care nu făcea parte din comisia formată pentru evaluarea pagubelor, și care nici nu l-a semnat.

49. Mai mult, Actul de evaluare a pagubelor nr. 2 din 25.01.2024 conține în final semnăturile doar a lui Vadim Balan și Sergiu Lungu, nefiind însă semnat de președintele comisiei, șeful SLA Tudor Bălușel.

50. Suplimentar, instanța de apel relevă că, în Actul menționat se indică că se anexează ”certificat al secției financiare” (fila dosarului 51).

51. În ședință de judecată (în prima instanță), reprezentantul pârâtului a prezentat un Certificat în formă tipărită, privind costul bunurilor distruse sau deteriorate de către deținutul Beșliu Vasile *****, a.n. *****, subsemnat de Șeful secției financiare, contabil-șef, Serghei Lungu, în care se indică: ”1. Pat cu două nivele 1 buc. – 3 163,62 lei” (fila dosarului 52). Însă acest Certificat **este fără dată**, fiind imposibil de stabilit când a fost întocmit și, implicit, la ce dată a fost stabilit (evaluat) costul bunului menționat. Nu conține acest certificat nici sursa și temeiul în baza căruia a fost indicată anume suma de 3.163,62 lei.

52. În plus, reieșind din conținutul Actului de evaluare a pagubelor nr. 2 din 25.01.2024, rezultă că Certificatul dat realmente nu era prezent la data întocmirii Actului respectiv, fapt ce se confirmă prin aceea că suma prejudiciului de ”3163,62” lei a fost introdusă în textul tipărit al acestui Act ulterior, prin înscriere

olografă. Or, dacă certificatul era să fie prezentat comisiei la data întocmirii Actului, atunci evident că tot conținutul actului ar fi avut aceeași formă - tipărită.

53. Complimentar celor enunțate *supra*, instanța de apel relevă că, prin referința prezentată la examinarea cauzei în prima instanță și înscrisurile anexate în susținerea acesteia, pârâtul a invocat că prejudiciul imputat condamnatului Beșliu Vasile prin ordinul nr. 50 din 19 martie 2024 a fost stabilit în conformitate cu Instrucțiunea privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deținuților la locul de detenție sau la locul de muncă, aprobat prin Ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, comisar-șef de justiție, Anatolie Falca, nr. 125 din 05 martie 2024 (fila dosarului 38-49).

54. În acest context, instanța de apel evidențiază că, Instrucțiunea susmenționată a fost aprobată pe 05 martie 2024, iar Actul de evaluare nr. 2 din 25.01.2024 (pct. 39 *supra*), au fost întocmit până la aprobarea Instrucțiunii susmenționate. Totodată, în colțul drept de sus al Actului de evaluare din 25.01.2024 și al Certificatului fără dată, privind costul bunurilor distruse sau deteriorate de către deținutul Beșliu Vasile *****, se indică ca fiind Anexa nr. 3 și, respectiv, Anexa nr. 5 la Instrucțiunea cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat din vina deținuților la locul de detenție sau la locul de muncă. Pârâtul însă nu a indicat și motivat în baza cărei Instrucțiuni au fost întocmite aceste acte și de ce Ordinul nr. 50 din 19 martie 2024 a fost emis în baza unei alte Instrucțiuni.

55. Potrivit art. 117 Cod de procedură civilă, *(1) Probe în cauze civile sunt ementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanţelor ce justifică pretenţiile şi obiecţiile părţilor, precum şi altor circumstanţe importante pentru justa soluţionare a cauzei. (2) În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicaţiile părţilor şi ale altor persoane interesate în soluţionarea cauzei, din depoziţiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experţilor. (3) Probele obţinute cu încălcarea legii nu au putere de probaţiune şi nu pot fi puse de instantă în temeiul hotărârii.*

56. Totodată, art. 122 alin. (3) din Codul de procedură civilă prevede că, *se consideră inadmisibile probele obţinute cu încălcarea prevederilor legii, cum ar fi încheierea defectuoasă a actului de procedură*.

57. Astfel, Actul de evaluare a pagubelor nr. 2 din 25.01.2024, întocmit de o altă persoană care nu făcea parte din comisia de evaluare a pagubelor și care nu este semnat de președintele comisiei respective - șeful SLA Tudor Băluțel, precum și Certificatul, fără dată, privind costul bunurilor distruse sau deteriorate de către deținutul Beșliu Vasile *****, nu puteau fi puse de prima instanță în temeiul hotărârii, întrucât au fost încheiate (întocmite) defectuos, find astfel probe inadmisibile.

58. În altă ordine de idei, instanța de apel consideră că ordinul nr. 50 din 19 martie 2024 este neîntemeiat și în fond, din următoarele motive.

59. Componenta delictului civil include următoarele condiții indispensabile atragerii la răspunderea delictuală: 1) fapta ilicită; 2) prejudiciu; 3) raportul de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu; şi 3) vinovăția. Lipsa unei singure condiții, potrivit regulii generale, duce la excluderea răspunderii delictuale, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja şi în lipsa vinovăției persoanei. Nu poate exista răspundere delictuală fără prejudiciu.

60. Astfel, potrivit art. 20 alin. (1) și (2) Cod civil, *(1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, **persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvârşită cu vinovăţie** sub forma intenţiei sau imprudenţei. (2) **Fapta este săvârşită cu intenţie dacă** persoana care a săvârşit-o îşi dădea seama de caracterul prejudiciabil al acţiunii sau inacţiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau a admis, în mod conştient, survenirea acestor urmări.*

61. În conformitate cu art. 1998 alin. (1) Cod civil, *cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, **cu vinovăţie** este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.*

62. Iar art. 236^1 Cod de executare (Recuperarea pagubelor) prevede că, *(1) Persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate răspund pentru*

prejudiciile ***cauzate din vina lor*** *la locul de detenţie sau la locul de muncă din penitenciar (...)*

63. Reieșind din normele legale enunțate supra și din prevederile Instrucțiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deținuților la locul de detenție sau la locul de muncă, aprobată prin Ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, comisar-șef de justiție, Anatolie Falca, nr. 125 din 05 martie 2024 (fila dosarului 38-49), precum și prevederile art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, la examinarea prezentei cauze ținea de obligația instituției Penitenciarului nr. 18 - Brănești (pârâtului-intimat) să dovedească prin probe pertinente, concludente și admisibile: 1) că condamnatul Beşliu Vasile a comis un delict (o faptă ilicită) cu vinovăție, 2) că a fost cauzat un prejudiciu, 3) că există un raport de cauzalitate directă între fapta ilicită comisă de el și prejudiciul cauzat (existența legăturii cauză-efect), și 4) că cuantumul acestui prejudiciu este real și argumentat.

65. La emiterea hotărârii din 7 aprilie 2025, instanţa de fond a reţinut că, ”*partea pârâtă a probat existenţa prejudiciului, prin actele preparatorii întocmite pe caz, care au constituit temei la emiterea Ordinului nr. 50/19 martie 2024, de imputare a prejudiciului deţinutului Besliu Vasile.*

Totodată instanţa menţionează că este stabilit cert ca însuşi reclamantul a recunoscut în cadrul explicaţiilor verbale făcute, ca a dezasamblat patul şi l-a scos afară pentru reparaţie. Deci patul era deteriorat, iar reclamantul a evitat de a prezenta probe, care să confirme intenţia sa, în repararea bunului. Respectiv, situaţia existentă la caz, este că patul deteriorat, atâna de perete. Iar reclamantul, dacă avea intenţia în repararea lui, urma să prezinte o explicaţie scrisă către administraţia penitenciarului, pe cînd la caz, reclamantul a refuzat să facă oricare explicaţie. Deci vinovăţia reclamantului în deteriorarea bunului este dovedită.” (fila dosarului 97).

66. Însă aceste concluzii ale instanței sunt rezultatul unei interpretări eronate a explicațiilor date de condamnatul Beşliu Vasile, care au fost reflectate în actele preparatorii întocmite de pârât. De asemenea, aceste concluzii contravin circumstanțelor cauzei ce rezultă chiar din probele (înscrisurile) prezentate de însuși pârâtul-intimat.

67. Astfel, comdamnatul/reclamantul Beșliu Vasile nu ”*a dezasamblat patul şi l-a scos afară pentru reparaţie”* cum greșit a înțeles și reținut la adoptarea hotărârii prima instanță, ci a dezasamblat elementele constructive (metalice) ale patului, pe care le-a scos din celul nr. 16, blocul A, rezemându-le lângă perete, pentru a putea face reparație în celulă.

68. În plus, din pozele anexate la Comunicatul informativ din 02.01.2024, subsemnat de ofițerul superior S. Vîzdoagă (fila dosarului 57-58), se vede clar că patul cu două nivele, este format (compus) din elemente constructive metalice care se unesc între ele prin șuruburi și piulițe, iar condamnatul/reclamantul nu ”a deteriorat” patul, ci doar a deșurubat și dezasamblat elementele componente ale acestuia, aranjându-le ordonat și cu grijă lângă perete în afara celulei, pentru a putea face reparație în interiorul celulei. Din aceleași poze se vede de asemenea cu suficientă claritate că elementele constructive ale patului nu au semne de deteriorare sau distrugere și, respectiv, pot fi reasamblate (reînșurubate).

69. Deci, din circumstanțele enunțate este evident că, condamnatul/reclamantul Beșliu Vasile nu a comis un delict. El nu a acționat cu vinovăție, și anume cu intenția și în scopul de a cauza prejudicii administrației penitenciarului, cum a a reținut greșit prima instanță. Aceste aspecte au fost argumentate de reclamant și reprezentantul său în cererea de concretizare a acțiunii din 26 decembrie 2024 (a se vedea pct. 3 *supra*), însă instanța de fond le-a ignorat fără a da un răspuns explicit din care considerente a procedat așa. Astfel, reclamantul ”nu a fost auzit”.

70. La fel, instanța de apel notează că pârâtul nu a prezentat probe ce ar confirma cauzarea reală acestuia de către condamnatul/reclamantul Beșliu Vasile a pretinsului prejudiciu patrimonial (material) în mărime de 3.163,62 lei.

71. Astfel, de către pârât nu a fost întocmit un act de examinare a patului dat (a componentelor lui) cu participarea unui specialist (nu există concluzia unui specialist), prin care s-ar fi constatat cert că patul este deteriorat și că nu este posibilă reasamblarea (reînșurubarea) elementelor constructive ale acestuia și ultilizarea lui în continuare conform destinației. De asemenea, nu a fost întocmit și

prezentat instanței nici un act de casare a acestui bun din evidența contabilă a Penitenciarului nr. 18 – Brănești.

72. Potrivit pct. 18 al Instrucţiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deţinuţilor a locul de detenţie sau la locul de muncă, aprobat prin Ordinul nr. 125 din 05.03.2024, la actul de evaluare a pagubelor se cere a fi anexate ”*şi alte documente aferente care au servit drept temei pentru determinarea cuantumului pagubelor cauzale (de exemplu: factura, invoice-ul, price-list-ul, raport de expertiză,* ***concluzia specialistului****, oferta operatorului conomic etc.)*”, ceea ce la caz lipseşte.

73. Totodată, pct. 19 din aceeași Instrucțiune prevede că, *”Cuantumul pagubelor trebuie să fie real și argumentat.”*

74. Instanța de apel reiterează că, reieșind din circumstanțele descrise *supra*, patul cu două nivele nu a tost deteriorat de către condamnatul/apelantul Beșliu Vasile, ci a fost dezasamblat (deșurubat) pe elementele sale constructive metalice și scos din celulă temporar, cu scopul de a putea face reparație în celulă.

75. Potrivit Dicționarului Explicativ Ilustrat al Limbii Române (Editura Arc & Gunivas, 2007) verbul ”deteriora” are următorul înțeles: A (se) uza, a (se) strica, a (se) defecta, a (se) degrada (prin întrebuințare îndelungată, în urma uni accident etc.), pagina 556. Verbul ”dezasambla” înseamnă: 1. (tehn.; compl. Indică instalații, ansamble etc.) A demonta, a desface. Adjectivul ”dezasamplat” are următorul înțeles: (tehn.; despre aasamblaje de piese) Demontat, desfăcut în părțile componente (pagina 561).

76. De menționat că, pârâtul la emiterea ordinului nr. 50 din 19 martie 2024 nu s-a apreciat el însuși cum a cauzat prejudiciul condamnatul Beșliu Vasile, <u>prin deteriorare sau prin distrugere</u>, indicând: ”*1. A încasa de la deținutul Beşliu Vasile *****, a.n. *****, IDNP *****mijloace bănești în sumă totală de 3 163,63 (trei mii una sută șaizeci și trei) lei și 62 bani, de pe contul său de peculiu, în legătură* ***cu deteriorarea/distrugerea*** *bunurilor instituției penitenciare, Penitenciarul nr. 18 – Brănești*.” Or, deteriorarea și distrugerea sunt noțiuni cu sensuri distincte. Astfel, potrivit DEXI, ”*deterioare*” semnifică: stricare, uzare, defectare avariere (pag.

556), iar ”*distrugere*” semnifică: a face să nu mai existe (ruinând, spărgând, nimicind), pag. 591.

77. Însă condamnatul Beșliu Vasile nu a distrus nimic. Totodată, în cazul pretinsei deteriorării a bunului, pârâtul era obligat, conform prevederilor art. 2025 alin. (1) Cod civil (a se vedea pct. 30 *supra*), să dovedească prin probe pertinente și concludente că restabilirea situației anterioare, prin reasamblarea patului sau reparația acestuia nu este posibilă, fiind necesară plata echivalentului bănesc (despăgubire). Pe când pârâtul nu și-a îndeplinit această obligație legală.

78. Așadar, pârâtul-intimat nu a probat cauzarea de către condamnatul/reclamant a unui prejudiciu material real și argumentat, în mărime de 3.163,62 lei. Or, aprecierea pârâtului-intimat privind cauzarea pretinsului prejudiciu și a cuantumului acestuia este una declarativă, iar în consecință, neîntemeiată.

79. Totodată, instanța de apel este de acord și cu argumentul apelantului din cererea de apel că pârâtul-intimat nu a prezentat probe când a fost procurat și luat în evidență contabilă acest bun (pat) și cu ce valoare, numărul de inventar al acestuia, gradul de uzură şi valoarea reziduală al acestuia la situația din data de 02 ianuarie 2024, or, din ceea ce s-a prezentat de către pârâtul-intimat nu este clar cum a fost stabilit cuantumul prejudiciului de 3.163,62 lei.

80. Însă, reieșind din prevederile Instrucțiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat din vina deținuților la locul de detenție sau la locul de muncă, aprobată prin Ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 125 din 05 martie 2024 (fila dosarului 38-49) și prevederile art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, pârâtul/intimatul avea obligația legală să dovedească indubitabil aceste circumtanțe, ceea ce însă nu a făcut.

81. Potrivit art. 385 alin. (1), lit. c) Cod de procedură civilă, *instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre;*

82. Conform art. 386 Cod de procedură civilă,

(1) Hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

83. Potrivit art. 387 Cod de procedură civilă, *se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească:*

a) nu aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

c) a interpretat eronat legea;

84. Așadar, ținând cont de circumstanțele de fapt și de drept descrise mai sus, instanța de apel, în temeiul art. 385 alin. (1) lit. c), art. 386 alin. (1), lit. c), d) și art. 387 alin. (1), lit. a), c) Cod de procedură civilă, va admite apelul declarat de Beșliu Vasile, prin intermediul avocatei Stici Aliona, va casa integral hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul central) din 7 aprilie 2025, emițând o nouă hotărâre, privind admiterea cererii de chemare în judecată și anularea ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, de imputare a prejudiciului cauzat de deținutul Beșliu Vasile Gheorghe, în cuantum de 3163,62 lei, emis de directorul-adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, comisar-șef de justiție, Florea Ion.

85. În temeiul celor expuse, conducându-se de prevederile art. 385 lit. c), 386 alin. (1), lit. c), d), art. 387, lit. c) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil şi de contencios administrativ al Curții de Apel Nord,-

D E C I D E :

Admite apelul declarat de Beșliu Vasile, reprezentat de avocata Stici Aliona.

Casează integral hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul central) din 7 aprilie 2025, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Beșliu Vasile în contradictoriu cu instituția Penitenciarul nr. 18 Brănești, privind anularea

ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, de imputare a prejudiciului cauzat de deținutul Beșliu Vasile Gheorghe, în cuantum de 3163,62 lei, emițând o nouă hotărâre după cum urmează:

Se admite cererea de chemare în judecată înaintată de Beșliu Vasile în contradictoriu cu instituția Penitenciarul nr. 18 Brănești, privind anularea ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, de imputare a prejudiciului cauzat de deținutul Beșliu Vasile Gheorghe, în cuantum de 3163,62 lei.

Se anulează ordinului nr. 50 din 19 martie 2024, de imputare a prejudiciului cauzat de deținutul Beșliu Vasile Gheorghe, în cuantum de 3163,62 lei, emis de Directorul-adjunct al Penitenciarului nr. 18 Brănești, comisar-șef de justiție, Florea Ion.

Decizia este definitivă din momentul pronunțării, dar poate fi atacată cu recurs în Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicarea deciziei motivate, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele completului,

judecător Radu Holban

Judecători Svetlana Ghercavii

Mariana Sajin